

Az ELTE Matematikai Intézet igazgatójának beszámolója

Az Intézet igazgatását 2006. január 1-ével vettem át Pálfy Péter Páltól, beszámolóm erre az időszakra vonatkozik. Hozzáteszem, hogy 2006. augusztus végéig külföldön voltam, és ezalatt Szőnyi Tamás helyettesített.

Az Intézet állománya jelenleg 109 fő, ebből főállású oktató 80, részmunkaidős oktató 14. Mintegy 985 hallgatónk és 34 doktoranduszunk van. Az Intézet állományában jelentős változás nem történt. Öröndetes, hogy 3 habilitációra és 2 akadémiai doktori védésre került sor, és több további akadémiai doktori eljárás van folyamatban. Két félállású egyetemi tanári pályázat került kiírásra, melyekre Némethi András és Petz Dénes nyújtottak be minden bizonnyal sikeres pályázatokat. Intézetünk tagjai fontos tisztségeket töltenek be egyetemi, országos, nemzetközi szervezetekben. Nyugdíjba vonult Pálfalvi Józsefné és Ambrus András, akiknek kiemelkedő munkájukért ezúton is köszönetet szeretnék mondani.

Az Intézet 8 egységből (7 tanszék és a Matematikatanítási és Módszertani Központ) áll. Intézetünkhöz csatlakozva működik az MTA Egerváry Jenő Kutatócsoportja, a Protein Information Technology Csoport, és az ELTECRYPT kutatócsoport (ez utóbbiak évek óta működnek, bár hivatalosan nem szervezeti egységek). A beszámolási időszak legfontosabb szervezeti változása a Központ létrejötte a korábbi Főiskolai Matematika Tanszék és Szakmódszertani Csoport összevonásával. Megítélésem szerint a kezdeti nehézségek után a Központ tevékenysége az elvárásaink szerint alakul.

A **központi intézeti adminisztráció kialakítása** is sok munkával járt, és jelentős változást jelentett. Bár kétségtelenül voltak, akiknek ez kényelmetlenebbé tette az adminisztráció igénybevételét, megítélésem szerint az új rendszer működőképes, és ez tette lehetővé, hogy jelentős munkaerő-kiesés ellenére a jelenleg 3.5 fős adminisztráció képes a feladatait nagyobb zökkenők nélkül ellátni.

A legnagyobb és legnehezebb szervező munkát **az oktatás bolognai rendszerre való átállítása** jelentette. Itt ki kellett dolgoznunk a 3 mesterszak, a tanári szakterületi modul akkreditációs anyagát, részanyagokat a más intézetek által kezelt szakokhoz, emellett be kellett indítanunk a matematika BSc alapszakot és meg kellett oldani az új rendszerre való átállás számos konkrét gyakorlati problémáját. Mindezt a régi kifutó rendszer folyamatos működtetése mellett hajtottuk végre, ami a kollégáknak külön terhet jelentett. Legújabbán pedig a kapacitáskkreditációval kapcsolatos munkában kellett részt vennünk. Mindez az Intézet igen sok munkatársára rótt nehéz és időigényes feladatot.

Annak objektív értékelése, hogy hogyan sikerültek az új tantervek, még korai. Úgy ítélem meg, hogy a lehetőségekhez képest jó munkát végeztünk, az átállás során több olyan fontos elemet vezettünk be, amit máshol nem tettek meg, és amik együttvéve reményem szerint hosszabb távon biztosítani tudják, hogy a matematikusképzés (ide értve a tanárképzést is) vezető intézménye maradjunk. Ilyenek elemek a több szintű képzés az első éven, az Elemző szakirány, a tutor-mentor rendszer, stb. Előre látható volt, hogy a tapasztalatok alapján számos új elem revízióra fog szorulni: a tutor rendszer még nem működik rendesen (melynek elsődleges oka a hallgatói érdektelenség, ami mögött valószínűleg tájékozatlanság áll), az Elemző szakirány tematikáját és a reálisan elvárható színvonalát ki kell igazítani, stb..

A **beiskolázásokkal** kapcsolatban sem lehetünk elégedettek. Tavaly igen negatív hatást

váltott ki az Intézeten belül, de szerte az ország iskoláiban is, hogy matematika BSc szakra 81 ponttal be lehetett kerülni. Idén pedig tovább csökkent a hozzánk jelentkezők száma, mind az első helyen minket választók, mind az ide jelentkezők tekintetében.

Ehhez azonban több, a képet enyhítő megjegyzés is fűzhető. Egyrészt, elenyésző kivétellel 100 pont fölött voltak a felvettek, és nagy többségük 120 pont fölött. Másrészt, az Elemző szakiránnyal olyan jelentkezőknek is megnyitottuk a szakot, akik nem matematikai kutatással vagy mély matematikát igénylő alkalmazással akarnak foglalkozni. Harmadrészt, a matematikára jelentkezők számának csökkenése országos probléma, és továbbra is hozzánk jelentkezett ezek majdnem fele. Ugyanilyen (sőt, a mienknél lényegesen súlyosabb) problémákkal találja szembe magát a matematikai alapszakot meghirdető intézmények többsége is.

Az Intézet megpróbált az érdeklődést fokozó tevékenységgel (nyílt nap, középiskolák közvetlen meglátogatása, stb.) ennek elébe menni, de ezek hatása nem volt olyan nagy, mint szeretett volna. A beiskolázási propagandát szervezetesebbé kell tennünk. Sikertült javítani az intézeti honlap elavultságán, de információtartalmának teljessé tétele (pl az MSc, PhD képzések teljes leírásával, angol nyelvű információval), jobb szervezése, és rendszeres frissítése még mindig nincs kielégítően megoldva.

A legjobb diákjainkkal való foglalkozás munkánk egyik kiemelt területe. Felelősségünket csak hangsúlyozza ezeknek a diákoknak a teljesítménye. Az egyetemek közötti nemzetközi matematikaversenyen csapatunk évek óta kiválóan szerepel, idén elsők lettek. A Schweitzer Miklós Emlékversenyen a díjazottak túlnyomó többsége egyetemünkről kerül ki, és a pár évvel ezelőtti alacsony érdeklődés javulni látszik. Ugyanakkor a tavalyi OTDK-n igen gyengén szerepeltünk (bár az idei helyi konferencián mind mennyiségben, mind minőségben sokat léptünk előre). Mindezt talán leegyszerűsítve úgy értelmezem, hogy igen tehetséges és jól képzett hallgatókat kapunk ezen a szinten, de a tudományos munkába való bevezetésük, sőt talán általánosabban a standard anyagon túlmenő matematikával való megismertetésük területén többet kellene tennünk.

Sokat foglalkoztunk az **idegennyelvű képzés** beindításával, de egyelőre kevés eredménnyel. A következő oktatási évtől kezdődően indítjuk azt a rendszert, hogy minden tanszék legalább egy mester-doktori szintű tárgyat külföldi hallgató jelenléte esetén angolul tartson. Ezzel a mesterképzésre egyedileg jelentkezőket fogadni tudjuk anélkül, hogy ezzel jelentős plusz terhet raknánk az oktatókra. Egyben lehetőséget biztosítunk az Erasmus csereprogram keretében hozzánk látogató hallgatóknak is az előírt kreditek megszerzésére, amely szükséges feltétele a bilaterális Erasmus programok hosszútávú működtetésének. Az idegennyelvű mesterképzés és alapképzés rendezett, jelentős volumenű beindítása azonban még nem sikerült. Tárgyalásokat folytattunk külföldi egyetemmel való közös mesterképzés indításáról és más budapesti felsőoktatási intézményekkel angol nyelvű kurzusok közös indításáról, de ezek még nem értek el a megállapodás szintjére. Az előrelépéshez fontosnak tartanám a képzés finansziális hátterének megnyugtató tisztázását is.

A Doktori Iskolával való kapcsolatunk példamutató, tanulmányi és anyagi szempontból egyaránt. A doktoranduszok nevésegesen kevés fizetségért igen lelkiismeretesen vesznek részt az oktatómunkában.

Az Intézet **anyagi helyzete** nehéz (mint a Kar szinte minden egységéé). A fizetéseken felül az anyagi források a dologi keret (amiből a telefonszámlák és utazási támogatások levonása

után szinte semmi sem marad), és az estis képzés bevétele, amiből egyrészt a megszorító intézkedésekkel kapcsolatban sok befagyott, másrészt a mesterképzés bevezetésével fokozatosan 1-2 év alatt el fog tűnni. Mivel ilyen jellegű viszonylag szabadon felhasználható forrásra szükségünk van, a következő vezetés nehéz feladata lesz, hogy ilyet találjon. Valamennyit biztosíthat az idegennyelvű képzés. A pályázati pénzeket egyelőre nem sарcoltuk meg, de a legtöbb pályázat már eddig is segített, az adminisztráció jutalmazásával, könyvek, folyóiratok, hardver vásárlásával stb.

Nehézséget okoz itt az is, hogy (a Kar feszített konszolidációs terve miatt) nem tervezhető az, hogy a különböző okokból fizetés nélküli szabadságon levő munkatársaink bér megtakarításának milyen hányadát tudjuk helyettesítésükre, vagy egyéb óraadás, foglalkoztatás finanszírozására fordítani. Noha a megalapozott igényekre eddig még mindig visszakaptuk a megtakarítás egy részét, hosszabb távra jó lenne elérni, hogy ezeknek a megtakarításoknak valamilyen előre rögzített, és ezért tervezhető százaléka az Intézetben maradjon.

Az Intézetben folyó **tudományos kutatások** színvonalasak, és továbbra is biztosítják kiemelkedő helyünket az országban. A beszámolási időszakban sok kisebb-nagyobb tudományos rendezvény volt az Intézet, vagy egyes tanszékek rendezésében: két közös konferencia a Tübingeni Egyetemmel az analízis és diszkrét matematika kapcsolatáról, tudományos emlékülés Kárteszi Ferenc születésének 100. évfordulójára, előadássorozat a Turán-terem avatása alkalmából, Valós Analízis nemzetközi minikonferencia Laczkovich Miklós 60. születésnapjára, évenkénti Varga Tamás Napok, a Német Matematikaoktatási Szervezet 42. Éves Konferenciája. Tudományos eredményeinket tükrözi az is, hogy (legalábbis a matematikai mezőnyön belül) jól szerepeltünk az OTKA pályázatokon. A beszámolási időszakban indult az **intézeti szeminárium**, melyen több kiemelkedő külföldi vendégünk adott elő.

Budapest, 2008. április 18.

Lovász László